

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้และตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล
2. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการรับรู้การคาดหวังของอาจารย์พยาบาล
3. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการรับรู้กับการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล
4. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาล
5. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาล

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้กับการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลแตกต่างกัน
2. บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้กับการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกัน

3. บทบาทพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน

4. บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นอาจารย์พยาบาล จากวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 9 แห่ง จำนวน 303 คน และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขแห่งเดียวกับอาจารย์พยาบาล จำนวน 316 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงและตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล จำนวน 60 ข้อ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติทั้ง 3 ด้านคือ ด้านการวางแผนดำเนินการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

การหาความตรงตามเนื้อหา

กระทำโดยการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน โดยเลือกเกณฑ์การพิจารณาจาก 8 ใน 10 ท่าน การหาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสันนาท อย่างละจำนวน 30 คน นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยง โดยวิธีหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Coefficient of Alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังนี้ ความเที่ยงของแบบสอบถาม ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาล = 0.966 ตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาล = 0.995 และความเที่ยงของแบบสอบถาม ตามการรับรู้ของนักศึกษายพยาบาล = 0.967 ตามการคาดหวังของนักศึกษายพยาบาล = 0.966

การดำเนินการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 9 แห่ง ในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยส่งทางไปรษณีย์และจัดส่งด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 619 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 577 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.21 แบ่งเป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.75 นักศึกษายพยาบาล จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.56 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยหาอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษายพยาบาล ตามการรับรู้และตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษายพยาบาล โดยวิธีทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS*

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 5)

กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 577 คน แบ่งเป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 นักศึกษายพยาบาล จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30

2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษานพยาบาล ตามการรับรู้และตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษานพยาบาล สรุปผลได้ดังนี้ (ตารางที่ 6-32)

2.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษานพยาบาล ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาล ทั้งโดยรวมและรายด้านรวมทั้งในแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" (ตารางที่ 6,7) และเมื่อนิยามในรายข้อพบว่า กิจกรรมในบทบาทด้านการวางแผนดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการวางแผนการดำเนินการเรื่อง "ร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้การพยาบาลให้เพียงพอ และพร้อมสำหรับนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติ" ($\bar{X} = 3.52$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่ศึกษานพยาบาล" ($\bar{X} = 2.14$) (ตารางที่ 14) ส่วนกิจกรรมในบทบาทด้านการดำเนินการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมนิเทศเรื่อง "แนะนำแหล่งที่เก็บอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ศึกษานทราบก่อนการฝึกปฏิบัติงาน" ($\bar{X} = 4.16$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมนิเทศเรื่อง "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลชี้แจงให้ศึกษานทราบถึงเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน" ($\bar{X} = 2.51$) (ตารางที่ 15) และกิจกรรมในบทบาทด้านการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการประเมินผลเรื่อง "ร่วมกับทางหอผู้ป่วยจัดให้อาจารย์และศึกษานพยาบาลได้ร่วมประเมินเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในหอผู้ป่วย" ($\bar{X} = 2.98$) กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "บันทึกการปฏิบัติงานของศึกษานเป็นรายบุคคล ขณะให้การพยาบาลผู้ป่วย" ($\bar{X} = 2.33$) (ตารางที่ 20)

2.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษานพยาบาล ตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับ "มาก" (ตารางที่ 6) แต่ในรายด้านและในแต่ละด้านพบว่า บทบาทด้านการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มากที่สุด" ($\bar{X} = 4.58$) ส่วนบทบาทด้านการวางแผนการดำเนินการ และบทบาทด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มาก" ($\bar{X} = 4.38$ และ $\bar{X} = 4.35$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 6) และเมื่อนิยามในรายข้อพบว่า กิจกรรมในบทบาทด้านการวางแผนดำเนินการ ที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุดคือ กิจกรรมด้านการวางแผนการดำเนินการเรื่อง "ร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้การพยาบาลให้เพียงพอและพร้อมสำหรับนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติ" ($\bar{X} = 4.62$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่ักศึกษาพยาบาล" ($\bar{X} = 2.14$) (ตารางที่ 14) ส่วนกิจกรรมในบทบาทด้านการดำเนินการพบว่า กิจกรรมทุกข้อด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มากที่สุด" โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิค เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ักศึกษา" ($\bar{X} = 4.80$) (ตารางที่ 19) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมพิเศษเรื่อง "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน" ($\bar{X} = 4.17$) (ตารางที่ 15) และกิจกรรมในบทบาทด้านการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการประเมินผลเรื่อง "มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาลกับพยาบาลประจำการ ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาประจำภาคการศึกษา เพื่อประเมินผลการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นประจำทุกภาคการศึกษา" ($\bar{X} = 4.47$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบทันที" ($\bar{X} = 4.16$) (ตารางที่ 20)

2.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาลทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ "ปานกลาง" (ตารางที่ 8) ถ้าพิจารณาในแต่ละด้าน บทบาทด้านการวางแผนดำเนินการ บทบาทด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการสอนและสาธิต การนิเทศ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และบทบาทด้านการประเมินผลจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" แต่บทบาทด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมพิเศษและการมอบหมายงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มาก" (ตารางที่ 8, 9) และเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า กิจกรรมในบทบาทด้านการวางแผนดำเนินการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกิจกรรมด้านการวางแผนการดำเนินการเรื่อง "เตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งด้านเนื้อหาวิชาความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล" ($\bar{X} = 3.43$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่ักศึกษาพยาบาล" ($\bar{X} = 2.20$) (ตารางที่ 21) ส่วนกิจกรรมในบทบาทด้านการดำเนินการพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมพิเศษ

เรื่อง "แนะนำแหล่งที่เก็บอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาทราบก่อนการฝึกปฏิบัติงาน" ($\bar{X} = 4.11$) (ตารางที่ 22) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการเกี่ยวกับการนิเทศเรื่อง "ร่วมสอนในคลินิกทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มเป็นครั้งคราว" ($\bar{X} = 3.12$) (ตารางที่ 25) และกิจกรรมในบทบาทด้านการประเมินผลพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการประเมินผลเรื่อง "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลในการประเมินผลนักเรียนรายนยอด หลังจากการฝึกปฏิบัติงานสิ้นสุดลง" ($X = 3.43$) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบทันที" ($\bar{X} = 2.87$) (ตารางที่ 27)

2.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ "มาก" (ตารางที่ 8) แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละด้านจะพบว่า บทบาทด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการสอนและสาธิต และเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มากที่สุด" (ตารางที่ 9) และเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า กิจกรรมในบทบาทด้านการวางแผนการดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการวางแผนการดำเนินงานเรื่อง "เตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งด้านเนื้อหาวิชาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล" ($\bar{X} = 4.53$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่นักศึกษา" ($\bar{X} = 4.10$) (ตารางที่ 21) ส่วนกิจกรรมในบทบาทด้านการดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เรื่อง "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิค เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา" ($\bar{X} = 4.63$) และ "ปฏิบัติการพยาบาลภายใต้ขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา" ($\bar{X} = 4.63$) (ตารางที่ 26) กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมนิเทศเรื่อง "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน" ($\bar{X} = 4.32$) (ตารางที่ 22) และกิจกรรมในบทบาทด้านการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมด้านการประเมินผลเรื่อง "มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาลกับพยาบาลประจำการภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาประจำภาคการศึกษา เพื่อประเมินผลการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นประจำทุกภาคการศึกษา" ($\bar{X} = 4.45$) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุดคือ "บันทึกการปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นรายบุคคลขณะให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย"
($\bar{X} = 4.28$) (ตารางที่ 27)

3. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการรับรู้กับการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า "บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้กับการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลแตกต่างกัน" โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามการคาดหวังสูงกว่าตามการรับรู้ (ตารางที่ 10)

4. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการรับรู้กับการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า "บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้กับการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกัน" โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามการคาดหวังสูงกว่าตามการรับรู้ (ตารางที่ 11)

5. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า "บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน" โดยนักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามการรับรู้สูงกว่าอาจารย์พยาบาล (ตารางที่ 12)

6. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า "บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน" (ตารางที่ 13)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้และตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาล และนักศึกษาพยาบาลอภิปรายผลดังนี้

1. บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงทั้งของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติไม่ได้กำหนดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนแนวทางการปฏิบัติของพยาบาลประจำการไว้อย่างชัดเจน มีเพียงการกำหนดบทบาทเป็นประเด็นกว้างๆไว้ว่า บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลประจำการ คือร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาทางการพยาบาลให้แก่นักศึกษา และผู้ฝึกภาคปฏิบัติ (กองงานพยาบาลสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2535) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้พยาบาลประจำการเกิดความสับสนขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ของตน ดังที่ สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของความขัดแย้งของบทบาทเกิดจากความสับสนของบทบาทไม่ชัดเจน (Role Confusion) จึงทำให้พยาบาลประจำการมีการปฏิบัติจริงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาบทบาทของพยาบาลฝ่ายบริการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษาพยาบาล พบว่าพยาบาลฝ่ายบริการมีการปฏิบัติจริงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับ "ปานกลาง" (ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา, 2529) การศึกษาของ พรพรรณ แสงนัทักษ์ (2535) ที่ศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมวิชาในการคลินิกของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐกรุงเทพมหานคร พบว่าพยาบาลประจำการรายงานการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิคด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และยังสอดคล้องกับการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการศึกษภาคปฏิบัติของหอผู้ป่วยโรงพยาบาลลำปาง วิทยาลัยพยาบาลลำปาง ซึ่งนักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นว่า พยาบาลประจำการเอาใจใส่และเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ได้ในระดับคะแนน "ปานกลาง" (กนกพร สุคำวัง, 2522) และนักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศของพยาบาล

ประจำการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" (สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์, 2530)

ดังนั้นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติควรมีการกำหนดบทบาทของพยาบาลประจำการต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติและแนวทางในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้พยาบาลประจำการเข้าใจบทบาทและปฏิบัติตามบทบาทได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพดังที่ Hardy and Conway (1988) ได้กล่าวว่าบุคคลจะมีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ดีนั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งสำคัญ คือการรับรู้บทบาท ความสามารถในบทบาทของบุคคล ผู้ดำรงบทบาทนั้น และกำหนดบทบาทหน้าที่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความเข้าใจบทบาทร่วมกันของผู้ดำรงบทบาทและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะช่วยลดความรู้สึกยากลำบากในการดำรงบทบาทของบุคคล อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทเป็นไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ซึ่งการกำหนดบทบาทของพยาบาลประจำการควรระบุเป็นลายลักษณ์อักษร นอกขอบเขตของหน้าที่ความรับผิดชอบ และแนวทางการปฏิบัติอย่างชัดเจนรวมทั้งมีการประชุมพิเศษหรือจัดอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท และมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพื่อการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติที่มีคุณภาพต่อไป

สำหรับรายละเอียดของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จำแนกในแต่ละด้านและรายชื่อกิจกรรมที่น่าสนใจนำเสนออีกปาดังนี้

1.1 บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาลตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาล

1.1.1 ด้านการวางแผนดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมการวางแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=3.52$) คือ "ร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการให้พยาบาลให้เพียงพอและพร้อมสำหรับนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติ" เนื่องจากในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาเพื่อให้การฝึกปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้ดี บทของผู้ป่วยจะต้องมีอุปกรณ์ในการรักษาพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลจะต้องเรียนรู้ และใช้ในการปฏิบัติพยาบาลสำหรับบริการพยาบาลอย่างเพียงพอและพร้อมจะใช้ได้ตลอดเวลา จึงจะเกิดความคล่องตัวและความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (วัลลา ตันตโยทัย, 2522) และบทของผู้ป่วยถ้าเครื่องมือเครื่องใช้ขาดแคลนไม่อยู่ในสภาพที่ดี ไม่ครบถ้วน ชำรุดเสียหาย จะเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกภาคปฏิบัติ

ของนักศึกษา (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2522) ดังที่การศึกษาของ สมบัติ ไชยวัฒน์ (2530) ที่พบว่า อุปกรณ์การรักษาพยาบาลที่ไม่เพียงพอในบางหอผู้ป่วย ทำให้เป็นปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล และในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จารุวรรณ เสวกวรรณ (2522) ได้กล่าวไว้ว่า พยาบาลประจำการทุกคนจะต้องมีบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา จัดสภาพแวดล้อมบนหอผู้ป่วยตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ให้อำนวยต่อการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล จึงถือเป็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลประจำการบนหอผู้ป่วยที่จะทำหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษา โดยการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ให้อำนวยต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา จึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมในเรื่อง การร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้การพยาบาลให้เพียงพอ และพร้อมสำหรับนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติมากที่สุด ส่วนกิจกรรมด้านการวางแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.14$) คือร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่ศึกษาพยาบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดตารางเวรฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลรวมทั้งการจัดทำตารางหมุนเวียน (Rotation Plan) เพื่อให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติตามหอผู้ป่วยหรือตามโรงพยาบาลต่าง ๆ เป็นขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในหอผู้ป่วยที่อาจารย์พยาบาลจะต้องกระทำในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2522) และในปัจจุบันส่วนใหญ่แล้วอาจารย์พยาบาลจะมีหน้าที่ในการจัดตารางเวร เข้า บ่าย-ดึก สำหรับนักศึกษาพยาบาล (นางนง จงธรรมานุรักษ์, 2526) และเนื่องจากในการศึกษาพยาบาลประกอบด้วยการศึกษาภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ลักษณะการจัดการศึกษา จึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลโดยตรง (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2531) ทำให้อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ที่ทราบว่านักศึกษาจะต้องศึกษาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างไรบ้างจึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และจะต้องจัดตารางเวรการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างไร จึงจะทำการศึกษาภาคปฏิบัติ สอดคล้องสัมพันธ์กับภาคทฤษฎี จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวได้ไม่เต็มที่ เพราะเกรงว่าจะจัดตารางเวรปฏิบัติงานของนักศึกษาในภาคปฏิบัติไม่

สัมพันธ์และสอดคล้องกับภาคทฤษฎี และอาจถือว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของอาจารย์พยาบาล จึงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมต่ำสุด

1.1.2 ด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่างๆ เป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.16$) คือการปฏิบัติกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเรื่อง "แนะนำแหล่งที่เก็บอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาทราบก่อนการฝึกปฏิบัติงาน" แสดงให้เห็นว่าพยาบาลประจำการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฐมพยาบาลนักศึกษามากขึ้น เป็นการร่วมมือกันระหว่างฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วย สำหรับนักศึกษาพยาบาลซึ่งการร่วมมือกันระหว่างทั้งสองฝ่ายนั้นเป็นความจำเป็นในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติ (นงนาฏ จงธรรมานุรักษ์, 2526) เพราะการศึกษภาคปฏิบัติของนักศึกษาจะมีประสิทธิภาพและผู้ป่วยจะได้รับบริการที่ดี ครูและพยาบาลควรได้มีการร่วมมือประสานงานกันอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ (Jeanne S. Murphy, 1973) และจากการที่พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมการปฐมพยาบาลในเรื่อง "แนะนำแหล่งที่เก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาทราบก่อนการฝึกปฏิบัติงาน" มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พยาบาลประจำการเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่บนหอผู้ป่วยนั้น ๆ เป็นประจำย่อมรู้จักและคุ้นเคยกับสถานที่ที่เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงทำให้สามารถให้รายละเอียดกับนักศึกษาได้มาก ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนกิจกรรมด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.51$) คือ การปฏิบัติกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเรื่องร่วมกับอาจารย์พยาบาล ซึ่งแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงเกณฑ์ และวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพยาบาลประจำการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลจึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวน้อยที่สุด

ดังนั้นควรจะมีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาล และพยาบาลประจำการ เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลรวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติให้พยาบาลประจำการทราบเพราะการอธิบายเกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการประเมินผลให้พยาบาลประจำการได้ทราบก่อนเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะจะเป็นแนวทางให้ทราบว่าจะสังเกตและควรสนใจอะไรบ้าง อีกประการหนึ่งความร่วมมือในการประเมินผลนี้ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้พยาบาลสนใจ

ในวัตถุประสงค์ของวิชา หรือการฝึกปฏิบัตินั้น ๆ มากขึ้น (Elizabeth Grace Nichol and Abby Hitchcock Heydeman, 1976) นอกจากนี้ควรให้พยาบาลประจำการมีส่วนร่วมในการประเมินการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา (นงนาฏ จงธรรมานุกฤษ์, 2526)

1.1.3 ด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($X=2.98$) คือ "ร่วมกับทางหอผู้ป่วยจัดให้อาจารย์และนักศึกษายาบาลได้ร่วมประเมินเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในหอผู้ป่วย" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ การจัดสิ่งแวดล้อม และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลให้มีจำนวนเพียงพอและพร้อมใช้เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา และถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของพยาบาลประจำการ (จารุวรรณ เสวสุวรรณ, 2522) และจากการศึกษายังพบว่า พยาบาลประจำการได้ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับให้การพยาบาลให้เพียงพอ และพร้อมสำหรับนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติ" มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.52$) จึงอาจเป็นสาเหตุให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในเรื่อง "ร่วมกับทางหอผู้ป่วยจัดให้อาจารย์และนักศึกษายาบาลได้ร่วมประเมินเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในหอผู้ป่วย" มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้กระทำไปแล้ว เพราะการประเมินผลจะช่วยทำให้ทราบถึงประสิทธิผลของการดำเนินงานว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ และจะช่วยให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการทำงานของตนว่ามีเพียงใด (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2522) ส่วนกิจกรรมด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติ น้อยที่สุด ($X=2.33$) คือบันทึกการปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ขณะให้การพยาบาลผู้ป่วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษายาบาล มีวิธีการประเมินผลได้หลายวิธี เช่น การสังเกต (Observation) การบันทึกเหตุการณ์ (Anecdotal) การตรวจสอบสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Check list) การบันทึกกราฟสังคมมิติ (Sociogram) การทดสอบ (Testing) การประชุมร่วมกัน (Conference) และการให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนของตนเอง (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์,

2522) ซึ่งสุวรรณ สุธรรมนิรันดร์ ได้กล่าวไว้ว่า พยาบาลประจำการร่วมประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ด้วยวิธีการสอบสิ่งที่ต้องปฏิบัติ และการสังเกต เป็นส่วนมาก ดังนั้นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมในการร่วมประเมินผลโดยการบันทึกการปฏิบัติงานของนักศึกษาในรายบุคคล ขณะให้การพยาบาลผู้ป่วยน้อยที่สุด ประกอบกับพยาบาลประจำการอาจคิดว่าการประเมินผลเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลโดยตรง

1.2 บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาลตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาล

1.2.1 ด้านการวางแผนดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่างๆเป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมการวางแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=3.43$)คือเตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งด้านเนื้อหาวิชาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล ทั้งนี้เพราะว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ความพร้อมของครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านเนื้อหาวิชาความรู้ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล เป็นสิ่งสำคัญของการปฏิบัติงานในบทบาทของครูหรือพยาบาลประจำการที่ทำหน้าที่ในคลินิก เพราะทักษะ คือความสามารถของพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว ว่องไว และรอบรู้ และความรู้ในวิชาชีพการพยาบาล จะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา (ประนอม โอทกานนท์, 2529) ซึ่งตรงกับการศึกษาของ ฮาร์ทและโรเท็ม (Hart & Rotem, 1994) ที่พบว่าในการเรียนรู้ของนักศึกษาจะให้ได้ดี พยาบาลจะต้องมีความชำนาญสูงในการพยาบาลทางคลินิกที่เป็นสถานฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ประกอบกับคุณสมบัติดังกล่าวเป็นลักษณะเด่นที่จะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพความเป็นผู้นำตลอดจนสร้างศรัทธาแก่ผู้ร่วมงานและนักศึกษาพยาบาล จึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุด ส่วนกิจกรรมด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.20$) คือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดทำตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่ นักศึกษาพยาบาล" เช่นเดียวกับกิจกรรมที่พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุดในด้านการวางแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาล ดังนั้นอาจอธิบายได้ด้วยเหตุผลเดียวกัน

1.2.2 ด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เมื่อพิจารณาภายในด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่าบทบาทด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมนิเทศ และการมอบหมายงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าความร่วมมือในการปฐมนิเทศหน่วยงานหรือหอผู้ป่วยให้แก่นักศึกษาพยาบาล จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ดังที่ยอคินส์ (Hawkins, 1981) ที่กล่าวไว้ว่า นักศึกษาพยาบาล ควรได้รับการปฐมนิเทศจากพยาบาลเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะนำนักศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การฝึกปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพยาบาลประจำการกับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกปฏิบัติงาน เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติงาน (Hart & Rotem, 1994) ดังนั้นพยาบาลประจำการจึงควรมีส่วนร่วมในการปฐมนิเทศเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของหอผู้ป่วยรวมทั้งมีส่วนร่วมในการมอบหมายงานและผู้ป่วยให้แก่นักศึกษา (Shirley Vieth and Imogene Barloon, 1972) จึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมในเรื่อง "แนะนำแหล่งที่เก็บอุปกรณ์ (เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาทราบก่อนการฝึกปฏิบัติงาน)" ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.11$) ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลประจำการเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่บนหอผู้ป่วยนั้น ๆ เป็นประจำ ย่อมรู้จักและคุ้นเคยกับสถานที่ แหล่งที่เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงสามารถให้รายละเอียดต่าง ๆ กับนักศึกษาได้มาก จึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุดตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาล ส่วนกิจกรรมด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.12$) คือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศเรื่อง "ร่วมสอนในคลินิกทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่มเป็นครั้งคราว" ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก ในการจัดการสอนในคลินิกเป็นหน้าที่โดยตรงของอาจารย์พยาบาล และพยาบาลประจำการอาจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังไม่มีกำหนดของเขตบทบาทของพยาบาลประจำการไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับพยาบาลประจำการมีหน้าที่โดยตรงคือให้บริการพยาบาลแก่ประชาชน และภาระงานพยาบาลที่มากจึง ไม่มีเวลาช่วยดูแลและนิเทศนักศึกษาพยาบาลขณะฝึกปฏิบัติงาน (ราศรี แก้วนพรัตน์, 2537) จึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวน้อยที่สุด ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาล

1.2.3 ด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่างๆ เป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=3.43$) คือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลในการประเมินผลนักเรียนรพช. หลังจากการฝึกปฏิบัติงานสิ้นสุดลง" ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พยาบาลประจำการทราบดีว่าตนเองจะต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว จึงให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์ ที่พบว่าทั้งพยาบาลประจำการ และนักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้การปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศด้านการร่วมมือปฏิบัติงาน เรื่อง "ร่วมมือในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล" ไม่แตกต่างกัน และในการประเมินผล อาจารย์พยาบาลจะต้องแจ้งผลให้นักศึกษาทราบทันที ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานสิ้นสุดลง (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2522) แต่เนื่องจากพยาบาลประจำการอาจเข้าใจว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของอาจารย์พยาบาล ประกอบกับพยาบาลประจำการจะต้องมีภาระหน้าที่ในการให้บริการพยาบาล จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะร่วมประเมินผลนักศึกษาทันที จึงทำให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องร่วมกับอาจารย์พยาบาลแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบทันที น้อยที่สุด ($\bar{X}=2.87$) ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาล

2. บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังทั้งอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มาก" แต่ในรายด้านพบว่าบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลและบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนและสาธิต และเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มากที่สุด" ส่วนบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการวางแผนการดำเนินการและด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ทั้งของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล และบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการปฐมนิเทศ การมอบหมายงาน และการนิเทศ ตามการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มาก"

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์และนักศึกษายาบาลต่างก็มีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับสูง เนื่องจากการรับรู้ และต้องการให้พยาบาลประจำการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น เวอร์เนอร์ (Werner, 1980) ได้กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการบนหอผู้ป่วย เพราะหากพิจารณาให้ถ่องแท้และพบว่าคุณภาพการจัดการศึกษาพยาบาล และคุณภาพการบริการพยาบาลมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้เพราะบริการพยาบาลที่ดีมีคุณภาพและได้มาตรฐานย่อมจะเอื้ออำนวยให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาไปเป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นการร่วมมือกันระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพราะคุณภาพของการพยาบาลขึ้นอยู่กับการศึกษาพยาบาลและคุณภาพของการศึกษาพยาบาลนั้น ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะคติ และค่านิยมของครูผู้สอนแต่ยังขึ้นอยู่กับพยาบาลประจำการและการปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วย ซึ่งจะ เป็นแบบอย่างปฏิบัติ (Role Model) และเป็นครูทางอ้อมให้แก่การศึกษา (Ramcy, 1969) ดังเช่น ฮาร์ท และโรเทม (Hart & Rotem, 1994) ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ก็คือบทบาทของพยาบาลในการนิเทศ ถ้าพยาบาลมีความพร้อมในบทบาทคือ การให้ความรู้ ช่วยเหลือ แนะนำ และมีความชำนาญในการปฏิบัติคลินิก ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่การศึกษา เพราะพยาบาลประจำการเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับนักศึกษาตลอดเวลา ทั้งในยามวิกาล (วิเชียร ทวีลาภ, 2521) ก็จะมีเอื้ออำนวยให้การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลเกิดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติ ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุให้ทั้งอาจารย์พยาบาลและนักศึกษายาบาลมีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นางนาฏ จงธรรมานุรักษ์ (2526) เกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษายาบาล พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา และต้องการให้พยาบาลประจำการร่วมมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับสูง เช่นเดียวกับนักศึกษายาบาลที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศของพยาบาลประจำการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการนิเทศการสอนเรื่อง "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกต้องเทคนิคเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา" ซึ่งมีความคาดหวังอยู่

ในอันสูงที่สุด แต่ที่พบว่าบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาล และบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนและสาธิต และเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มากที่สุด" อาจเนื่องมาจากทั้งอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลต่างก็รับรู้ว่ายานบาลประจำการคือรูปแบบปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (Role Model) ของนักศึกษาเพราะพยาบาลวิชาชีพบนหอผู้ป่วยเป็นบุคคลที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ด้วยตลอดเวลา โดยเฉพาะพยาบาลประจำการ ซึ่งจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษานหอผู้ป่วยเกือบตลอดเวลา ในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอนนักศึกษาโดยตรงและผู้สอนอ้อมให้แก่ นักศึกษา และทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาพยาบาลผู้เป็นสมาชิกในที่พยาบาลแทนอาจารย์พยาบาล และให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการพยาบาลได้ทันที ในขณะที่ไม่มีอาจารย์พยาบาลประจำ พยาบาลประจำการจึงมีบทบาทในการช่วยสอน ตลอดจนให้คำแนะนำนักศึกษาที่ชั้นปฏิบัติงานทั้งกลางวัน และกลางคืน (วิเชียร ทวีลาภ, 2521 พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527 นันทนา น้ำฝน, 2538) จึงทำให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังต่อบทบาทดังกล่าวของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับมากที่สุด

สำหรับรายละเอียดของบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จำแนกในแต่ละด้าน และรายชื่อมีกิจกรรมที่น่าสนใจนำเสนออภิปรายดังนี้

2.1 บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาลตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาล

2.1.1 ด้านการวางแผนดำเนินการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มาก" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่างๆ เป็นรายชื่อ พบว่า กิจกรรมการวางแผนดำเนินการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) คือ "ร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับการพยาบาลให้เพียงพอ และพร้อมสำหรับนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติ" ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนดำเนินการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด กับกิจกรรมที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังว่าพยาบาลประจำการควรจะทำมากที่สุดในการวางแผนดำเนินการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สอดคล้องกัน

ทั้งนี้เนื่องมาจากอาจารย์พยาบาลรับรู้และเห็นความสำคัญของการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวของพยาบาลประจำการ แต่อาจารย์พยาบาลยังมีการคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวสูงกว่าการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวในปัจจุบันเป็นของพยาบาลประจำการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากต้องการให้พยาบาลประจำการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มากกว่าเดิมที่ปฏิบัติอยู่ ส่วนกิจกรรมที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.14$) คือ "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่นักศึกษาพยาบาล" ซึ่งพยาบาลประจำการมีการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาลน้อยที่สุดเช่นกัน สาเหตุที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมดังกล่าวเป็นหน้าที่โดยตรงของอาจารย์พยาบาล ดังที่สมคิด รัชกาลัสย์ และประนอม โอทกานนท์ (2525) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งการจัดทำตารางหมุนเวียน (Rotation Plan) เพื่อให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติตามหอผู้ป่วยเป็นขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในหอผู้ป่วยที่อาจารย์พยาบาลจะต้องกระทำในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และในปัจจุบันส่วนใหญ่แล้วอาจารย์พยาบาลจะมีหน้าที่ในการจัดตารางเวรเข้า บ่าย ดึก สำหรับนักศึกษา (นงนารถธรรมานุรักษ์, 2526)

2.1.2 ด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ เมื่อพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$) คือ การปฏิบัติกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เรื่อง "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิคเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา" ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา นงนารถธรรมานุรักษ์ (2526) ที่พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังที่จะให้ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลกระตุ้นให้บุคลากรพยาบาลปฏิบัติการพยาบาลให้ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.91$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพยาบาลวิชาชีพบนหอผู้ป่วยเป็นบุคคลที่นักศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยตลอดเวลา โดยเฉพาะพยาบาลประจำการซึ่งจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาพยาบาลเกือบตลอดเวลา ในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาลและยังจะต้องทำหน้าที่นี้เทศนักศึกษาผู้เป็นสมาชิกในทีมการพยาบาล รวมทั้ง เป็นแบบอย่างปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (Role Model) ให้แก่นักศึกษาพยาบาล (วิเชียร ทวีลาภ, 2521 พรจันทร์ สุวรรณชาติ,

2527 นันทนา น้ำฝน, 2538) เพราะนักศึกษาจะเลียนแบบในการปฏิบัติทางการพยาบาลที่พบเห็น (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527) และคิดว่าแบบอย่างที่ยาบาลได้ปฏิบัติให้เห็นนั้นเป็นวิธีการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะพยาบาลเหล่านั้นมีความรู้และประสบการณ์มากกว่าตน (ดวงฤดี สิง โขชล, 2530) และนักศึกษายาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าชอบปฏิบัติงานกับผู้มีประสบการณ์มากกว่า (กนกพร สุคำวัง, 2522) ดังนั้นจึงทำให้อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการในการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุด ส่วนกิจกรรมด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมีน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.17$) คือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับปฐมนิเทศเรื่อง "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงมีน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าพยาบาลประจำการขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผล จึงทำให้อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมีน้อยที่สุด แต่อาจารย์พยาบาลก็มีความคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากกว่าที่พยาบาลประจำการปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงควรมีการร่วมประชุมระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้พยาบาลประจำการจะได้รับความรู้เข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.1.3 ด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่ากิจกรรมการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.47$) คือ "มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาลกับพยาบาลประจำการ ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาประจำภาคการศึกษา เพื่อประเมินผลการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นประจำทุกภาคการศึกษา" ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษายาบาล ซึ่งพบว่าอาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังที่จะให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างฝ่ายอาจารย์พยาบาลและฝ่ายการพยาบาลภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษายาบาลประจำภาคการศึกษา เพื่อประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกภาคการศึกษา อยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลต้องการที่จะให้การประเมินผลถึงความร่วมมือระหว่างฝ่ายบริการพยาบาลและฝ่ายการศึกษาว่าเป็นเช่นไร เพราะความร่วมมือระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการในหอผู้ป่วยเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การฝึกปฏิบัติบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Werner, 1980) จึงทำให้อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังที่จะให้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุด ส่วนกิจกรรมที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังจะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($X=4.16$) คือร่วมกับอาจารย์พยาบาลแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบทันที ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลมีความคิดเห็นว่าพยาบาลประจำการมีภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงคือให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน และมีงานในหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบ อาจทำให้ไม่มีเวลาว่างพอ ประกอบกับการประเมินผลนักศึกษาพยาบาลประจำการสามารถบันทึกผลในแบบฟอร์มการประเมินผลของนักศึกษาแต่ละบุคคล และมอบให้อาจารย์พยาบาลผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้แจ้งให้นักศึกษา แต่อาจารย์พยาบาลก็มีความคาดหวังจะให้พยาบาลปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว เพราะจากการศึกษาพบว่า อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังจะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวสูงกว่าบทบาทที่พยาบาลประจำการปฏิบัติจริงตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาล

2.2 บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล

2.2.1 ด้านการวางแผนดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยในระดับ "มาก" และเมื่อพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายชื่อพบว่ากิจกรรมการวางแผนดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$) คือ "เตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งด้านเนื้อหาวิชาความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล"

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพยาบาลประจำการเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษาตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาลและทำหน้าที่เป็นเทคนิคศึกษาผู้เป็นสมาชิกในทีมการพยาบาล ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษา และเป็นแบบอย่างปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (Role Model) แก่นักศึกษา (วิเชียร ทวีลาภ, 2521 พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527 นันทนา น้าฝน, 2538) และนักศึกษาจะเลียนแบบในการปฏิบัติทางการพยาบาลของพยาบาลที่พบเห็น (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527) เพราะนักศึกษาพยาบาลคือผู้เรียนที่ยังต้อง

เสาะแสวงหาประสบการณ์และเป็นผู้ที่กำลังอยู่ในระหว่างฝึกปฏิบัติและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสภาพที่เป็นจริง ในสภาพการณ์ เช่นนี้ นักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าคอยชี้แนะ (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2525) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ สุวรรณนิรันดร์ (2530) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศของพยาบาลประจำการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง จึงทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการในการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับสูงที่สุด ส่วนกิจกรรมที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติได้น้อยที่สุด ($\bar{X}=4.10$) คือ "ร่วมจัดตารางเวรการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้แก่นักศึกษา" จากการศึกษาพบว่าพยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวได้น้อยที่สุด ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุให้นักศึกษามีความคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวได้น้อยที่สุด ประกอบกับคิดว่าหน้าที่ดังกล่าวควรจะเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของอาจารย์พยาบาล

2.2.2 ด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

เมื่อพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($X=4.63$) มี 2 เรื่องคือ "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิค เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา" และ "ปฏิบัติการพยาบาลภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา" จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาพยาบาลรับรู้ว่าพยาบาลประจำการเป็นแบบอย่างปฏิบัติ (Role Model) ของนักศึกษาในการปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (นันทนา น้ำฝน, 2538) จึงทำให้นักศึกษามีความคาดหวังที่จะได้รับแบบอย่างการปฏิบัติทางการพยาบาลที่ดีและถูกต้อง จึงทำให้นักศึกษามีความคาดหวังต่อบทบาทดังกล่าวอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ สุวรรณนิรันดร์ (2530) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการสอนเรื่องปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิคเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ส่วนกิจกรรมที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติได้น้อยที่สุด ($\bar{X}=4.32$) คือ กิจกรรมด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเรื่อง "ร่วมกับอาจารย์พยาบาลชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงเกณฑ์และวิธีการประเมินผล" ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาพยาบาลอาจคิดว่าเป็นหน้าที่โดยตรง

ของอาจารย์พยาบาล จึงทำให้มีความคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวต่ำสุด

2.2.3 ด้านการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาค

ปฏิบัติ พบว่ากิจกรรมการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.45$) คือ "มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาลกับพยาบาลประจำการภายหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาประจำภาคการศึกษาเพื่อประเมินผลการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นประจำทุกภาคการศึกษา" จะเห็นได้ว่านักศึกษาพยาบาลมีความต้องการที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวสูงที่สุดในการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาก็เห็นถึงความสำคัญ และต้องการที่จะให้มีการร่วมมือกันระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เช่นกัน จึงทำให้มีความคาดหวังต่อบทบาทในกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับสูง ส่วนกิจกรรมที่นักศึกษาพยาบาลคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.28$) คือ "บันทึกการปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นรายบุคคลขณะให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของอาจารย์พยาบาล ประกอบกับพยาบาลประจำการมีงานหลักคือการให้บริการพยาบาลแก่ประชาชน และงานในหน้าที่ด้านอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถให้การนิเทศนักศึกษาได้เต็มที่ (วงจันทร์ เพชรนิเศษฐ, และคณะ 2536) ทำให้ไม่มีเวลาที่จะติดตามบันทึกการปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้ จึงทำให้นักศึกษามีความคาดหวังที่จะให้พยาบาลประจำการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการรับรู้กับการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลสูงกว่าบทบาทตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นางนาฏ จงธรรมานุกฤษ (2526) เรื่อง การเปรียบเทียบการคาดหวัง และการปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาลและผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยให้กับ

นักศึกษาพยาบาล พบว่าอาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังในความร่วมมือกับจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนทอผู้ปวยให้กับนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าความร่วมมือที่ปฏิบัติจริงในความร่วมมือกันจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังในความร่วมมือของพยาบาลประจำการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับสูง เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพนั้น เวอร์เนอร์ (June Werner, 1980) ได้กล่าวไว้ว่าขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการในทอผู้ปวยที่จะทำให้เกิดการจัดการฝึกภาคปฏิบัติบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติบทบาทของพยาบาลประจำการไม่ได้ถูกกำหนดขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบไว้ชัดเจน จึงทำให้พยาบาลประจำการขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตลอดจนถึงคิดว่าอาจารย์พยาบาลควรเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรง และเป็นหน้าที่ของหัวหน้าทอผู้ปวยที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์, 2530) ส่วนพยาบาลประจำการ จะเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือทางปฏิบัติการพยาบาลเท่านั้น และจากการที่ไม่มีการกำหนดบทบาทของพยาบาลประจำการต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ อาจทำให้บุคลากรทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีการคาดหวังที่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลประจำการในการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาลอาจมีความคาดหวังว่าพยาบาลประจำการควรมีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในลักษณะหนึ่ง ในขณะที่พยาบาลประจำการอาจเข้าใจว่าตนเองควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาอีกลักษณะหนึ่ง จึงอาจเป็นสาเหตุให้บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาลแตกต่างจากบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาตามการคาดหวังของอาจารย์พยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงควรได้มีการกำหนดบทบาทของพยาบาลประจำการต่อการศึกษภาคปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนและมอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะทำให้พยาบาลประจำการเข้าใจบทบาทและปฏิบัติตามบทบาทได้ถูกต้อง

4. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการรับรู้กับการคาดหวังของนักศึกษา

พยาบาลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยบทบาทของพยาบาลประจำการตามการคาดหวังของนักศึกษาสูงกว่าบทบาทตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์ (2530) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับ กิจกรรมการนิเทศนักศึกษาพยาบาลของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศของพยาบาลประจำการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการนิเทศการสอนเรื่อง "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิคเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาล" ซึ่งมีความคาดหวังอยู่ในอันดับสูงที่สุด ส่วนการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางและนักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังแตกต่างจากการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ทุกกิจกรรม

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการศึกษาภาคปฏิบัติพยาบาลวิชาชีพบนหอผู้ป่วย เป็นบุคคลที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ด้วยตลอดเวลา (นันทนา น้าฝน, 2538) โดยเฉพาะพยาบาลประจำการซึ่งจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาพยาบาลบนหอผู้ป่วยเกือบตลอดเวลาในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล และยังคงต้องทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาผู้เป็นสมาชิกในทีมการพยาบาลและให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการพยาบาลได้ทันที ในขณะที่ไม่มีอาจารย์พยาบาล ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมทั้งเป็นแบบอย่างปฏิบัติ (Role Model) ของนักศึกษาพยาบาลเพราะนักศึกษาพยาบาลจะเลียนแบบปฏิบัติทางการพยาบาลของพยาบาลที่พบเห็น (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527) เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลคือผู้เรียนที่ยังจะต้องเสาะแสวงหาประสบการณ์และเป็นผู้ที่กำลังอยู่ในระหว่างฝึกปฏิบัติและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสภาพที่เป็นจริง ในสภาพการณ์เช่นนั้นนักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าคอยชี้แนะ (สมคิด รักษาสัตว์ และประนอม โอทกานนท์, 2525) และคิดว่าแบบอย่างที่พยาบาลได้ปฏิบัติให้เห็นนั้นเป็นวิธีการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะพยาบาลเหล่านั้นมีความรู้และประสบการณ์มากกว่าตน (ดวงฤดี สังขโลบล, 2530) สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกพร สุคำวัง (2522) ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการศึกษภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นชอบปฏิบัติงานกับผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ทำให้นักศึกษามีความคาดหวังต่อการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลประจำการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติในระดับสูง แต่เนื่องจากใน

ในกิจกรรมการนิเทศของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับปานกลาง (สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์, 2530) และจากการศึกษายังพบว่า บทบาทของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของนักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าอาจารย์พยาบาล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลต่างก็มีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการแตกต่างกัน เป็นไปตามหลักจิตวิทยาที่ว่าบุคคลย่อมมีความคาดหวังแตกต่างกัน ดังนั้นอาจเป็นสาเหตุให้บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างกัน เพราะบทบาทที่เป็นจริงหรือบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งหมดอาจเป็นพฤติกรรมระหว่างความคาดหวังของผู้ดำรงตำแหน่ง ความคาดหวังขององค์กรและบุคคลอื่น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจสอดคล้องกับความคาดหวังของตนเองหรือบุคคลหรือไม่ก็ได้ (อรพรรณ สมานทรัพย์, 2530) จึงทำให้บทบาทของพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติจริงตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกัน ประกอบกับในการศึกษาภาคปฏิบัตินักศึกษาพยาบาลจะเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับพยาบาลประจำการเกือบตลอดเวลาในฐานะผู้ร่วมทีมการพยาบาลและได้รับการนิเทศจากพยาบาลประจำการโดยเฉพาะในยามวิกาล หรือในขณะที่ไม่อาจารย์พยาบาล ตลอดจนได้รับคำแนะนำปรึกษาและการช่วยเหลือในการปฏิบัติการพยาบาลในฐานะผู้ร่วมทีมการพยาบาล รวมทั้งแบบอย่างในการปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (Role Model) จากพยาบาลประจำการ ดังเช่นการศึกษาของ Stein (1979) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับความต้องการบทบาทและความขัดแย้งระหว่างการศึกษาพยาบาลและฝึกปฏิบัติการพยาบาลการวิจัยพบว่า ในการศึกษาภาคปฏิบัตินักศึกษาร้อยละ 60 กล่าวว่า เจ้าหน้าที่พยาบาลให้ความช่วยเหลือนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการให้การพยาบาล และช่วยให้นักศึกษาเข้าใจทางด้านการจัดการพยาบาล จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้บทบาทของพยาบาลประจำการ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติจริงตามการรับรู้ที่ปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าอาจารย์พยาบาล และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

6. เปรียบเทียบบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งอาจารย์พยาบาลและ

นักศึกษาพยาบาลต่างก็มีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับสูง เช่นกัน จึงทำให้บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนางภู จงธรรมานุรักษ์ (2526) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลและอาจารย์พยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษาพยาบาล พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังที่จะให้ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลกระตุ้นให้พยาบาลประจำการปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง เพราะว่าการศึกษภาคปฏิบัติพยาบาลประจำการเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการฝึกปฏิบัติ โดยจะทำหน้าที่เป็นแบบอย่างปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (Role Model) ให้แก่นักศึกษาและยังทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอนนักศึกษา โดยตรงและผู้สอนทางอ้อมให้แก่นักศึกษา ตลอดจนทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาพยาบาลผู้เป็นสมาชิกในทีมการพยาบาลแทนอาจารย์พยาบาล รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานได้ทันทีในกรณีที่ไม่มีอาจารย์พยาบาล ทั้งกลางวันและกลางคืน (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527) ทำให้อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังในระดับสูง เช่นเดียวกับนักศึกษาพยาบาลซึ่งก็มีความคาดหวังเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศนักศึกษาพยาบาลของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกิจกรรมการนิเทศด้านการสอนเรื่อง "ปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกเทคนิค เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาล" อยู่ในอันดับสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยพยาบาลประจำการเป็นผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาตลอดเวลาในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล และยังคงต้องทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาผู้เป็นสมาชิกในทีมการพยาบาลแทนอาจารย์พยาบาล ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการพยาบาลได้ทันที รวมทั้งเป็นแบบอย่างปฏิบัติบทบาทวิชาชีพ (Role Model) ให้แก่นักศึกษาพยาบาลและในการศึกษภาคปฏิบัตินักศึกษาพยาบาลจะเลียนแบบปฏิบัติทางการพยาบาลของพยาบาลที่พบเห็น (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2527) เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลเป็นผู้ที่กำลังอยู่ในระหว่างฝึกปฏิบัติและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสภาพที่เป็นจริง นักศึกษาจึงจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าคอยชี้แนะ (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2525) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกพร สุคำวัง (2522) ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการศึกษภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าชอบปฏิบัติงานกับผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า และคิดว่าแบบอย่างที่ยาบาลปฏิบัติให้เห็นนั้นเป็นวิธีการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะพยาบาล

เหล่านั้นมีความรู้และประสบการณ์มากกว่าตน (ดวงวดี สิงขโลบล, 2530) ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังต่อบทบาทของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังนั้นถึงทำให้บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังระหว่างอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลการวิจัย แสดงว่า ทั้งอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลต่างก็มีความคาดหวังสูงต่อบทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จึงทำให้บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามการคาดหวังของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก แต่ตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อให้บทบาทของพยาบาลประจำการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติตามการรับรู้ที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีมากขึ้น และเท่าเทียมกับความคาดหวังของทั้งอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. มีการกำหนดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลประจำการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และมอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และควรให้แต่ละฝ่ายได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของกันด้วย
2. มีการตกลงร่วมกันในระดับนโยบายระหว่างผู้บริหารระดับสูงสุดของฝ่ายโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติกับผู้บริหารฝ่ายการศึกษา รวมทั้งผู้บริหารฝ่ายบริการพยาบาล และฝ่ายการศึกษาในระดับต่าง ๆ จนถึงระดับผู้ปฏิบัติคือ อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการในหอผู้ป่วย เกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล
3. ควรมีการร่วมมือกันระหว่างฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาลอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารฝ่ายการศึกษาควรกระตุ้นเตือนให้พยาบาลประจำการได้ทราบถึงขอบเขตหน้าที่ของพยาบาลประจำการ

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ตลอดจนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อ การศึกษาพยาบาล และการปฏิบัติการพยาบาลเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา เพราะจากการ ศึกษาในครั้งนั้นพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษายาบาลต่างก็มีความคาดหวังที่จะให้พยาบาล ประจําการปฏิบัติการพยาบาลเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

4. ควรมีการร่วมมือกันระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจําการในการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยให้พยาบาลประจําการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ การ ดำเนินการ และการประเมินผลมากขึ้นกว่าเดิม

5. จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจําการ บนท่ผู้ป่วยเพื่อชี้แจง ให้ทราบถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาและ มีการชี้แจงผลการประชุมให้ทราบทั่วกัน

6. ควรจัดให้พยาบาลประจําการได้มีส่วนร่วมในการประชุมพิเศษและประเมินผล การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษายาบาลมากขึ้นกว่าเดิม เพราะจะทำให้พยาบาลประจําการมี ความรู้สึกว่ตนเองมีส่วนสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษา

7. ควรจัดให้มีการอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการสอนและการนิเทศ การพยาบาลในคลินิกให้แก่พยาบาลประจําการ ทั้งนี้เพื่อให้พยาบาลประจําการได้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดการสอนและการนิเทศในคลินิกที่มีคุณภาพให้แก่นักศึกษาได้

8. มีการประชุมร่วมกันระหว่างอาจารย์และพยาบาลประจําการภายหลังจากสิ้นสุด การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นประจําทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้เพื่อประเมินผลการดำเนินการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) เกี่ยวกับความสามารถ ความพร้อม และข้อจำกัดของทั้งสองฝ่าย

9. เผยแพร่งานวิจัย เพื่อให้ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล และพยาบาลประจําการ ทราบถึงผลการวิจัยว่ทั้งอาจารย์และนักศึกษายาบาลต่างก็มีความคาดหวังต่อบทบาทของ พยาบาลประจําการในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในเรื่องนี้เพิ่มเติม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มพยาบาลประจำการด้วย ทั้งนี้เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือของพยาบาลประจำการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษานพยาบาล
3. ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เพิ่มเติมในสถานศึกษาพยาบาล แต่ละสังกัดและนำมาเปรียบเทียบกันว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย